

MONGOLIË KIEST

VOORMALIGE COMMUNIST WINT PRESIDENTSCHAP

ZOP, 19 mei 1997

Mongolie koos afgelopen zondag een nieuwe kandidaat: de voormalige communist Bagarbandi, een 47-jarig parlementslid voor de Mongoolse Revolutionaire Volkspartij (MRV). Hij versloeg daarmee de zittende president Ochirbat. De overwinning van de MRV betekent een gevoelige klap voor het hervormingsprogramma van de huidige regeringscoalitie.

(Door Jan van der Made)

ULAN BATOR (ZOP) Savsaa is een jonge vrouw van 24 jaar. Goed gekleed, haar schouders trots naar achteren, licht opgemaakt. Het is haar niet aan te zien dat ze al acht maanden werkeloos is. Beslist schuift ze het stembiljet in een van de twee stembussen. In het stemlokaal dat voor de gelegenheid is gevestigd in de Bibliotheek van Ulan Bator. Het is Bagarabandi geworden. "De huidige regering heeft voor een hoop problemen gezorgd.

"Het levenspijl is binnen een half jaar met dertig procent gezakt. Er moet verandering komen". Savsaa was aanvankelijk werkzaam als kokkin, maar het restaurant waar ze werkte ging over de kop. Toen brandstofprijzen werden losgelaten en verdubbelden bleek het niet rendabel meer te zijn. Savsaa is niet alleen. Het echtpaar Banbold is allang gepensioneerd. Maar het pensioen van dertig gulden per maand is bepaald niet toereikend om hun negen werkeloze kinderen en schoolgaande kleinkinderen te onderhouden. Ze zijn gehuld in traditionele Mongoolse kleren, lange gekleurde gewaden met een sluiting van geknoopte zijde. Mevrouw Banbold weegt minstens 120 kilo en heeft een gele tand die blootkomt als met een schaterlach over haar problemen vertelt.

Achter het circus, een rond gebouw met veel glas en staal dat dateert uit de communistische tijd hebben ze een piepklein stalletje waar ze Omo waspoeder, sigaretten en limonade verkopen om hun pensioen aan te vullen. "Maar alle vergunningen, belastingen, commissies en compensatie voor slechte producten zorgen ervoor dat we hier ook niet veel aan overhouden. "Er is hier nog nooit iemand van de regering geweest. Ze bekommeren zich niet om de gewone man. Daarom stemmen we dit keer op de MRV-kandidaat".

GESTAGNEERDE ECONOMIE

Toen de democratische coalitie (genaamd de "Democratische Unie) vorig jaar de MRV in parlementaire verkiezingen uit de Grote Hural, het parlement, vaagde, dankten ze dat aan een gestagneerde economie. De MRV, die in feite in 1990, in navolging van de Communistische Partij van de toenmalige Sovjet Unie haar machtsmonopolie had opgegeven, was er toch in geslaagd om zes jaar lang een meerderheid van 96 procent te behouden.

Maar dankzij de hulp van het Amerikaanse International Republican Institute die de oppositiepartijen voorstelden om een coalitie te sluiten en adviseerden om agressief campagne te gaan voeren in de provincies, werd de MRV weggevaagd. De Amerikaanse hulp resulteerde in een fijngestemde propaganda die aansloeg bij de bevolking. "We wilden de oppositie een kans geven", aldus een stemmer zondagmiddag. "Die hebben ze nu verspeeld".

Maar niet iedereen is even blij met de overwinning van MRV-kandidaat Bagarbandi. Mevrouw Gendengiin Tseerendulam en haar man Namsrain Sodnom beheren het Gedenkmuseum voor Slachtoffers van Politieke Vervolgingen. Dit "Genden House", genoemd naar de vader van mevrouw Tseerendulam, bevat namen van tienduizend slachtoffers die zijn gevallen door de verschrikkingen van de "jaren van terreur" onder dictator Choibalsan, de Mongoolse Stalin.

BALLINGSCHAP

De vader van mevrouw Tseerendulam, Genden, was de derde premier van Mongolie. Door zijn koppige houding (hij schafte collectivisering af, ijverde voor godsdienstvrijheid en gaf nomaden bezittingen terug die door eerdere communistische heersers waren geconfisceerd) botste hij met Stalin. Diens oplossing voor het probleem was simpel: executie.

Mevrouw Tseerendulam verbleef jaren in ballingschap in de Sovjet Unie, zonder te weten wat er met haar vader was gebeurd. De ouders van haar man, de heer Sodnom (nu een professor aan de Mongolian Technical University) werden eveneens geexecuteerd. Zijn vader had eens opgemerkt dat "Japan een sterk leger had", en was prompt opgepakt, gemarteld en doodgeschoten als "spion voor Japan".

"Je kunt zeggen dat de MRV ons een hoop last heeft bezorgd", zegt mijnheer Sodnom droogjes. "Ik ben bang dat nu hun kandidaat president wordt, het democratisch proces in gevaar komt. Hij schijnt nogal links te zijn". Maar Sodnom hoeft zich voorlopig geen zorgen te maken. De democratische coalitie heeft maar liefst vijftig van de zes en zeventig zetels in de Grote Hural. En er heeft zich een merkwaardige situatie voorgedaan: de kersverse president was een parlamentslid, en die moet, volgens de Mongoolse wet, zijn zetel opgeven.

En daarmee krijgt de Democratische Unie plotseling een twee-derde meerderheid in het parlement, precies genoeg om elk presidentieel veto teniet te doen. Die situatie blijft zo tot er een speciale verkiezing voor de zetel van mijnheer Bagarbandi, de nieuwe president, is uitgeschreven. Tot die tijd kan de huidige regering doen wat het wil.